

TOPLUMSAL HAREKETLER VE KAMU POLİTİKALARINA KATILIM: AKSU DERESİ VE ÇEVRESİ KORUMA BİRLİĞİ ÖRNEĞİ

Arş. Gör. Abdulkadir AKSOY

Sakarya Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
aaksoy@sakarya.edu.tr

Giriş

Toplumsal hareketler, mevcut sistemin demokratik bir yapıda olmaması nedeniyle yöneticiler üzerinde baskı kurarak karar alma mekanizmasını etkilemek amacı ile oluşabilir. Genel bir ifade ile toplumsal hareketler, kendi amaçlarını kamuoyu gündemine taşımak isteyen az ya da çok organize olmuş bireylerin etkinliklerini ifade eden bir kavramdır. Toplumsal hareketlerin çıkış nedeni, bu hareketin içinde yer alan bireylerin, siyasi parti ve dernek şeklinde örgütlenmiş kolektif aktörler gibi siyasal sistemde karar alma sürecine katılacak araçlardan yoksun olmalarıdır (Kılıç, 2009: 154 -155).

Katılımcı bir yönetimin ve kamu politikası oluşturmanın toplumsal hareketler aracılığıyla sağlanacağı, artık demokratik teori alanında genel kabul görmektedir (Sanlı, 2005: 24). Başka bir ifade ile eğer toplumsal hareketler yok olmaya başlamışsa, bu durum sıradan insanların kamu politikasına katılmasına yarayan büyük bir aracın da yok olduğunu bizlere bildirir. Toplumsal hareketlerin yükselişi ve alçalışı demokratik fırsatların genişlemesine ya da daralmasına işaret eder (Tilly, 2008: 17). Yani demokrasi, toplumsal hareketlerin kurumsallaşmasının hem aracı hem de sonucu olarak kabul edilebilir (Sanlı, 2003: 12).

Toplumsal hareketler ile ilgili önemli çalışmaları olan Charles Tilly, toplumsal hareketlerin bir politika aracı olduğunu belirterek, onun kamu politikası belirlemede önemli bir unsur olduğunu vurgulamakta ve toplumsal hareketlerin genel karakterini şu şekilde ortaya koymaktadır (Tilly, 2008: 64 -67): yerel olarak kökleşmiş kamu politikası türleriyle kıyaslandığında, toplumsal hareketler ölçek, süreklilik ve etkinlik bağlamında büyük ölçüde politik girişimcilere bağlıdır.

Günümüz toplumsal hareketleri gündelik hayatla iç içe geçmiş küçük gruplardan oluşan bir ağ şeklindedir. Bu gruplar nükleer politikalara karşıtlık, barış, kürtaj, kadın hakları gibi belirli konular temelinde ortaya çıkmaktadır. Bu hareketler her ne kadar küçük gruplardan oluşsa da hareket ağı karşılıklı değiş -tokuş sistemidir. Yani kişilerin veya bilgilerin ağ boyunca sirkülasyonu gerçekleşmektedir (Melucci, 1999:

92). Bu değişimlere vurgu yaparak “yeni toplumsal hareketler” teorisi ilk defa Fransız sosyolog Alain Touraine tarafından geliştirilmiştir. Touraine’e göre (2007: 216) yeni toplumsal hareketlerin ekonomik durum ve ilişkileri dönüştürme ilkeleri yoktur. Ayrıca bu hareketler her bireyi, yalnızken veya toplulukta olsun, özgürlüğünü ve sorumluluğunu kazancın ve rekabetin mantığına karşı savunurlar. Fakat aynı zamanda neyin iyi veya kötü, normal ya da anormal olduğuna karar veren, izin veren ya da yasaklayan bir düzene karşı savunurlar.

Kamu politikalarına ve kamusal kararlara katılım konularının literatürde son yıllarda giderek daha fazla önem kazandığı söylenebilir. 1990’lı yıllarda Bergama’da siyanürle altın aranmasına yönelik ve 1990’ların ikinci yarısında Susurluk olayı sonrası yürütülen toplumsal kampanyalar ve son yıllarda yükselen çevreci hareketler bağlamında yaşanan gelişmeler (Gezi Parkı Eylemleri ve nükleer santral karşıtı eylemler gibi) kamu politikalarına katılımın sadece teorik olarak değil, aynı zamanda pratik açıdan da ciddiye alınması gereken bir konu olduğunun kanıtı olarak gösterilebilir. Toplumsal hareketler bağlamında kamu politikalarına katılım olgusu açısından yürütülen çalışmalarda elde edilen bulgular incelendiğinde politikaya yönelik protestoların incelenmesinin mevcut politikayı anlamayı kolaylaştıracağı görülmüştür. Özen ve Özen (2010) Bergama’da siyanürle altın aranmasına karşı ortaya çıkan ve gelişen protestoları bu bağlamda ele almıştır. Bu çalışmada ise, birbiriyle ilişkili iki olgu olarak “kamu politikalarına katılım” ve “toplumsal hareketler”, Türkiye’deki HES politikaları açısından inceleme konusu yapılmıştır. Çalışmanın önemi, toplumsal hareketlerin kamu politikasını etkileyip etkilemediği konusunu birincil veriler (odak grup görüşmesi) aracılığıyla sergilemesidir.

TÜRKİYE’DE TOPLUMSAL HAREKETLERİN GELİŞİMİ VE KAMU POLİTİKASINA KATILIM

Türkiye’de toplumsal hareketler kamu politikasına katılmasının önünde bir takım engeller olduğu görülmektedir. Yukarıda da ifade edildiği üzere bu engeller, Türkiye’de yönetimde gizlilik ve kapalılık geleneğinin hâkim olması, kamu politikası oluşturmada güçlü bürokrasinin etkisi, çatışmacı siyasal iklim, askeri vesayet, yargının müdahalesi ve politikalarda elitlerin güçlü etkisi olarak tebarüz etmektedir. Dolayısıyla Türkiye’de kamu politikası bu faktörlerin toplamı ile oluşturulduğundan bireylerin, sivil toplumun ve toplumsal hareketlerin kamu politikasını etkilemesi çok kısıtlı olarak gerçekleşmektedir.

Özellikle güçlü bürokrasinin kamu politikası oluşturmadaki rolü ile katı merkezizetçi ve devletçi siyaset anlayışı, kamu politikasına katılımın önündeki en büyük engeller olarak görülmektedir. Özellikle 1980’li yıllardan bugüne değin, ulusal ve uluslar arası alanda görülen siyasi ve iktisadi değişimleri dışarıda tutarsak, Türkiye’deki kamu politikası sürecinin geleneksel olarak en belirgin özelliğinin “merkezilik” olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla kamu politikalarının siyasal seçkinler ve bürokratlar tarafından belirlendiği bu sistemde toplumsal hareketler

gibi devlet dışı toplumsal kesimlerin kamu politikalarına katılmaları pek mümkün olmamıştır (Özen ve Özen, 2010: 40 -41).

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde bir toplumsal hareket olarak nitelendirilebilecek “Aksu Deresi ve Çevresi Koruma Birliği”nin aktif üyeleri ile yapılan “odak grup görüşmesi”(Focus Group Meeting) bağlamında genelde devletin özelde ise kamu kurumlarının HES projelerine yönelik uygulanan politikalar üzerinde pozitif veya negatif olarak ne denli etkili olabildikleri sorgulanmaya çalışılmıştır. Başka bir ifadeyle Aksu Deresi üzerindeki HES’ler ve bunlara yönelik toplumsal hareketlerin etkileri ifade edilmiştir.

Burada, yarı yapılandırılmış sorular üzerinden hareketle “odak grup görüşmesi” yöntemi izlenmiştir. Bu uygulamayla genel olarak şu sorulara cevap aranmıştır:

- Bu eylemler nasıl ortaya çıktı?
- Hangi tür eylemler gerçekleştirildi?
- Niçin örgütlenme ihtiyacı duyuldu?
- Bu eylemlere bürokratların ve siyasilerin yaklaşımı nasıl oldu?
- Bu eylemler neticesinde mevcut kamu politikasını etkilenebildi mi?

Yapılan bu uygulamada görüşme koordinatörlüğünü bu çalışmanın da yazarı olan Abdulkadir Aksoy üstlenirken raportörlüğünü ise Yusuf Çıfci gerçekleştirmiştir. Bu görüşmenin katılımcıları ise Düzce/Gölyaka Hacısüleymanbey Köyü Muhtarı Cemal Aykut ile köy sakinlerinden ve aynı zamanda bu sivil inisiyatifin gönüllülerinden olan Servet Gültepe, Turan Aydın ve Tayfun Habiçoğlu’dan oluşmuştur.

Esasen, aşağıda da görüldüğü üzere Aksu Deresi’nin gündelik hayata dönük etkilerinin bir anlamda söz konusu sivil inisiyatifin önemli bir sebebini oluşturduğu söylenebilir. Buradan hareketle, yapılan görüşmenin içeriğine geçilerek toplumsal hareketlerin kamu politikalarına etkileri noktasında söz konusu toplumsal hareketin HES politikasına katılımının sağlanıp sağlanamadığı irdelenmiştir.

AKSU DERESİ VE ÇEVRESİ KORUMA BİRLİĞİ ÜYELERİYLE YAPILAN ODAK GRUP GÖRÜŞME BULGULARI

HES Karşısı Eylemlerin Ortaya Çıkış Süreci

Burada, öncelikle eylemlerin nasıl ortaya çıktığına yönelik bir soru yöneltilecek eylemlerin hem diğer sivil toplum örgütlerinin oluşumundan farkının hem de bir toplumsal hareket olarak nasıl geliştiğinin tespiti yapılmak istenmiştir. Dolayısıyla yapılan bu eylemlerin öncelikle bir toplumsal hareket olup olmadığı, çalışmanın ikinci bölümünde ele alınan yeni toplumsal hareketlerin oluşumuyla bağlantılı

şekilde ortaya konulmuştur. Bu bağlamda katılımcılardan Servet Gültepe (S. G) eylemlerinin çıkış noktasına işaret eden düşüncelerini şöyle ifade etmektedir:

“Bakın biz şu yüzden harekete giriştik. Biz HES’lerin doğayı bu kadar tahrip edeceğini bilmiyorduk. Bu tahribat sadece suyun kesilmesinden dolayı değil aynı zamanda alanda oluşan inşaatın çevreye verdiği zarardır. Yani biz bu işin bu kısmını düşünmüyorduk. Biz sadece suyun kesileceğini düşünüyorduk. Bakın ben kişisel olarak neden bu hareketin içinde yer aldım. İnşaat alanını gittim gördüm ve müthiş etkilendim bunlar tamam. Ama ben şunu da gördüm. Ben 63 yaşındayım. Buralarda daha evler yokken her türlü meyve ve doğal güzellikten faydalanarak yaşadık. Ama benim küçük torunum büyüyor. Ben elektrik üreteceğim diye onun geleceğinden çalamam. Çünkü bu beni vicdanen yaralıyor. Böyle bir şey olamaz. Burada şunu da söylemek gerekir ki ben HES projelerine genel olarak karşı değilim ama bizim içinde olduğumuz örnekteki gibi olanlara karşıyım çünkü bu HES’ler ekolojik ve sosyal yapıyı bozmakta çünkü bu 28 yerleşim biriminde yaklaşık 66 bin nüfus var bu 66000 nüfusun yaklaşık yüzde doksanı tarımla geçinmekte ve bu tarım suya dayalı bir tarım yani sen bunu elinden alıyorsun nasıl etkilenmesin...”

Bu ifadelerden de çıkarılabileceği gibi Aksu Deresi’ne yönelik HES eylemlerinin nirengi noktasını çevre hassasiyetinin oluşturduğu söylenebilir. Burada katılımcıların mevcut durum karşısında biraz da duygusal yaklaştıkları görülebilir. Fakat burada daha çok vurgulanan şey HES’lerin doğaya verdiği tahribat üzerindedir. Zira doğanın tahrip edilmesini haklı olarak kendi yaşam alanlarının da tahribi saymaktadırlar. Ayrıca bu tahribatın boyutunun sadece doğayla sınırlı kalmayacağı, aynı zamanda tarımın, endemik bitki örtüsünün ve bazı balık türlerinin de zarar göreceğini düşünmekte. Dolayısıyla bütün bu tahribatlar sonucunda sosyo -ekonomik yapının da zarar göreceğine ve insanların göç etmek zorunda kalacaklarına yönelik bazı kaygılar taşıdıkları da görülmektedir. Nitekim HES projesinin negatif bir tezahürü olarak ortaya çıkan bütün bu endişe verici düşünceler yerel halkı kendiliğinden bir şekilde HES karşıtı eylemler yapmaya yöneltmiştir. Böylece yeni toplumsal hareketlerin bir türü olarak çevreci hareketler tarzında bir oluşumun içerisine girilmiştir. Bütün bu anlatılanlardan sonra bir toplumsal hareket olarak nitelendirilebilecek bu sivil inisiyatifin ortaya çıkışı ve amacı açık bir şekilde görülmektedir.

HES Politikalarına Karşı Kullanılan Eylem Türleri

“Aksu Deresi ve Çevresi Koruma Birliği” çerçevesinde yapılan eylem türlerinin irdelenmesiyle beklenen şey, toplumsal hareketleri oluşturan eylemlerin türlerini ortaya koymaktır. Eylem türleri, hareketin niteliğini ortaya koyması açısından önemli görülmektedir. Bu konuyla ilgili “hangi tür eylemler yaptınız?” sorusu üzerine Tayfun Habiçoğlu (T. H.) şunları aktarmıştır:

“Pek çok eylemler yaptık. İlk önce “Bilgi Edinme Kanununa” göre pek çok kamu kurumundan bilgi edinme istedik ve bunları yaparken olabildiğince kalabalık gitmeye çalıştık ve her gittiğimizde basın açıklamaları yaptık. Çünkü ses getirmesini istedik. Bunları önce Düzce yerelde sonrada ulusal çapta kamuoyu oluşturabilmek için yaptık. Davayı açtıktan sonra Düzce Gölyaka’da bir imza

kampanyası başlattık. Bir hafta boyunca stant kurarak imza topladık ve bu Gölyaka tarihinde ilk görülen bir toplumsal hareket türüdür. Çünkü Gölyaka bu tür eylemlere hiç alışık değildir. Tabii ki bunları yaparken aslında yapmaya başlamadan önce bizimle aynı konumda olan ve HES'lere itiraz eden farklı toplumsal hareketlerle de görüşüp onlarla da iletişime geçtik. Bunlar;“Derelerin Kardeşliği”, “Munzur”, “Kastamonu Loç”, “Karadeniz İsyandır” grubu çevre mühendisleri odaları,jeoloji mühendisleri odalarıdır. Çünkü onların tecrübelerinden birikimlerden faydalanmaya çalıştık. Ankara da çevre mühendisleri toplantısına katıldık. İstanbul'da “Suyun Özelleştirilmesine Hayır Platformu” toplantısına katıldık. Yine Kadıköy'de Kadıköy halk eğitim merkezinde bir dayanışma gecesi yaptık. Bu farklı müzik gruplarından oluşan bir etkinlikti. Yine Sakarya'ya dava açmaya gittiğimizde olabildiğince kalabalık giderek orada basın açıklaması yaptık. Bu süreçle ilgili işleyişi sürekli takip ederek kurumların hataları hakkında suç duyurusunda bulunduk.”

Buradan hareketle Aksu Deresi üzerinde yapılan ve yapılacak olan HES'lere yönelik eylemlerin çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. Bunlar genellikle, çalışmanın ikinci bölümünde belirtilen toplumsal hareket eylem türleri ile örtüşen eylemlerdir. Yani imza kampanyası¹, toplu halde basın açıklamaları, halk konseri organize etme, yöresel halk oyunları sergileme ve protesto gösterisi gibi eylem türleri gerçekleştirilmiştir. Eylemler ile amaçladıkları şeyin aslında yerelde ve ulusal düzeyde kamuoyu oluşturup, yöredeki HES'ler ile ilgili farkındalık oluşturmak olduğu söylenebilir.

HES'lere Yönelik Eylemlerin Örgütlenmesi

Aksu Deresi Üzerindeki HES'lere karşı gerçekleştirilen eylem türleri yöredeki yerel vatandaşlardan oluşan kişiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Görüşmede katılımcılar, eylemlerinde sadece su kaynaklarının kesilecek olması ve çevrede oluşan ve oluşacak tahribata karşı mücadele ettiklerini, bunun dışında siyasi ve ideolojik bir beklenti ile yaklaşmadıklarının altını çizdiler. Katılımcılardan T. H. konu ile ilgili şunları dile getirmiştir:

“Bizim bu noktada belki diğer toplumsal hareketlerden farkımız hareketimizin tamamen yerel ölçekte başlaması ve sadece buradaki HES'lere yönelik itirazlardan oluşmasıdır. Biz 85 kişi ile dava açarken, o 85 kişiyi oluşturan kişilerin tamamı bu yöre de yaşayan insanlardan oluşmaktaydı. Bu insanların içinde de değişik partilere oy vermiş kişiler bulunmaktaydı.”

Bu ifadelerden hareketle, gerçekleştirilen eylemlerdeki temel kaygının “su” olarak dile getirildiği söylenebilir. Bu eylemleri gerçekleştirirken dağınık ve bireysel bir uğraş yerine, kalabalık ve organize olmayı hedeflediklerinden bahsederek “Birlik” kurmalarını S. G. Şu şekilde dile getirmiştir:

“35 kilometrelik aksu deresinin etrafında 28 tane yerleşim yeri bulunmaktadır. Bunun 2 si Hendek ve Gölyaka ilçeleri, diğer 26 tanesi ise irili ufaklı köylerdir. Bu 26 köyün hemen hemen tamamı tarımla uğraşır ve suya müthiş ihtiyaç duyan

¹ Bu eylem türü, görüşme katılımcılarının ifadesine göre Gölyaka tarihinde ilk defa gerçekleşmiştir.

zirai faaliyetlerle uğraşırlar. Mesela; çilek ve fındık, bunlar nemli ortamları seven bitkilerdir. Biz bu 28 yerleşim yerini dolaştık ve 28 yerleşim yerinden beşer kişiden oluşan kişilerde ilk toplantımızı burada yaptık. Yani bizim bu köyde yaptık. O yüzden bu işin biraz da merkezi yeridir burası ve burada kendimize göre bir yönetim seçtik. Bu yönetim HES'lere karşı ne yapacağımızı tespit edecek gerekli girişimleri yapacaktı.”

Bu bağlamda Aksu deresi üzerindeki HES'lere karşı oluşan tepkiler, hızlı bir biçimde kamuoyu oluşturabilmek için örgütlenme yoluna gitmişlerdir. Aksu Deresi ve Çevresi Koruma Birliği işte bu vesileyle ortaya çıkmıştır. Birlik dikey örgütlenme yerine yatay örgütlenme yoluna gitmiştir. Yukarıda bahsedilen yerleşim biriminin hepsinde yaşayanlar Birliği üyesi olabilmektedirler.

HES Karşısı Toplumsal Harekete Bürokratların ve Siyasetçilerin Yaklaşımı

HES'lerin yörede bir sorun olarak algılanması ve itirazların başlaması ile bu eylemleri gerçekleştiren kişiler sık sık bürokratlar ve siyasetçilerle muhatap olmuşlardır. Bu durumda bürokratların kimi zaman ilgisiz, kimi zaman aşağılayıcı bir tutum sergilemeleri, bu oluşumun üyelerini “vatandaşlık”, “yöneten -yönetilen” kavramlarını sorgulamaya itmiştir. Konu ile ilgili S. G. şunları dile getirmiştir:

“Bakın ben size farklı bir şey söyleyeyim. Biz bu güne kadar hep ne bildirdik bu işleri yapan DSİ genel müdürlüğüdür. Fakat öğrendik ki kesinlikle orası değil. Yine biz bu süreçte şunu gördük ki burada yerel kamu kurumlarının da hiçbir yetkisi yok. Biz buradaki birkaç arkadaşla gittik. Kimse bizimle görüşmüyor ve sanki biz yabancı bir devletin ajanıymışız gibi davrandılar.”

Ayrıca, hem yerel yönetici hem de HES karşısı eylemlerde yer alan Hacısüleymanbey Köyü Muhtarı da kamu kurumlarının, bürokratların ilgisizliğini şu şekilde ifade etmiştir:

“Sanki geleceğimizi haber almışlar gibi herkes kaçıyorlar. Yerelde de durum çok farklı değil. Bizi görünce kendi aralarında geldi yine nöbetçi çevreciler diye dalga geçmeye çalışıyorlar.”

Katılımcıların bürokrasi ile ilgili temel düşünceleri genellikle bürokrasinin aleyhinde gözükmektedir. Siyasetçiler ile ilgili en temel yakınma ise ilgisizlik olarak ortaya çıkmaktadır. Konu ile ilgili T. H. şunları belirtmiştir:

“Siyasi partiler aslında şöyle davranıyor: Günlük siyaseti kurtarmanın peşindedir. Yani seçim öncesi buraya geldiklerinde de hepsi bize “çok iyi çalışıyorsunuz, çok iyi faaliyetlerde bulunuyorsunuz” diyorlar. Fakat biz onlara somut taleplerde bulunduğumuzdan ilgilenmiyorlar. Tabi bu sorun sadece bizim buranın sorunu değil. Düzce’de pek çok daha başka HES projelerine karşı davalar devam etmekte. Ama Düzce gibi muhafazakâr bir alanda bunların bu eylemleri görülmesi, pekte alışıldık değil. Çünkü muhalefetin kuvvetli olduğu bir yerde ve gelenekte böyle şeyler normaldir. Ama bizde değil. Çünkü bizde devlet kutsaldır. Devlet ne yaparsa haklıdır. Bu coğrafyada genelde bu düşünce hâkimdir. Fakat çok enteresan bir şekilde burada karşı duruşlar sergilendi. Burada hiçbir zaman bir araya geleceği düşünülemeyen (etnik yapısından dolayı) pek çok ilişkiz köyler HES'lerden dolayı bir araya geldi. Bunun sebebi de suydü. Çünkü bu herkesin

bildiği ve söylediği gibi su tabiatın ve doğanın yaşamın kaynağıdır. Bu bağlamda siyasilerden somut talebimiz aslında bir su raporu çıkarılmasıydı. Yani Düzce ile ilgili dereleri derelerin debileri ve bu dereler üzerinde kurulan HES lerin varsa doğaya tahribatın(ki biz olduğunu düşünüyoruz fakat olmaya da bilir) belirtilmesini istedik. ”

Buradan hareketle katılımcıların, siyasetçilerin güvensizlik ve ilgisizliklerinden yakındıkları söylenebilir. Siyasetçilerin daha çok, gündelik siyaseti kurtarmanın peşinden gittiklerini, bu bağlamda kendilerine oy getireceğini düşünmedikleri toplumsal bir alan karşı kayıtsız davrandıklarını ifade ederek genel olarak memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir. Katılıma dayalı politika oluşturma ile çok da örtüşmeyen bu yaklaşımla ilgili olarak T. A. şunları ifade etmiştir: “Biz bu eylemler süresince çok zorlandık. Çünkü karşı taraf (devlet) hem sağır, hem kör hem de dilsiz davrandı. ”

HES'lere Karşı Yürütülen Eylemlerin Politikaya Etkisi

HES'lere yönelik toplumsal hareketlerin politikaya etkisi, kamu politikasına katılım düzeyi hakkında da bilgi vermektedir. HES'lere yönelik tepkiler, politikaları özellikle yargı aracılığıyla etkileyebilmektedir. Bu bağlamda katılımcılardan T. H. eylemlerinin sonuçları ile ilgili soruya şöyle karşılık vermiştir:

“Biz aslında mahkemeye başvururken 2 farklı dava açmıştık. Birincisi ÇED raporundan muaf olmasının iptali içindi, fakat reddedildi. Diğeri de plan iptal davasıydı oda reddedildi. Fakat biz ÇED raporu ile ilgili olan dava için Danıştay'a temyiz başvurusunda bulunduk. Ama bizim yaptığımız eylemlerin kamu kurumlarında veya yerel yönetimler üzerinde herhangi bir etkisi oldu mu bunu açıkçası bilmiyoruz. Fakat mutlaka olmuştur. Özellikle kurumların yapması gereken işleri belki daha dikkatli yapmaları konusunda onları sıkıştıran mekanizma olabilir. Bir başka noktası ise buradaki HES projesini yürüten şirket çevreye karşı biraz daha duyarlı olmak zorunda kaldı. Çünkü onların hatalarını gördüğümüzde hiç vakit kaybetmeden ilgili kurumlara götürdük. Kısmen de olsa parça parça şirkete cezalar kesildi. Belki böyle bir faydası oldu. Bir başka faydası da şu oldu: Burada yeni başlayacak HES projesi için ÇED raporuna muaf olmasına rağmen, ÇED raporu istendi. Bu ise bizim valiliği bu kadar sıkıştırmamızın sonucu olarak oradaki HES komisyonu tarafından oluşturuldu. ”

Yukarıdaki ifaden hareketle HES'lere yönelik tepkilerin ve eylemlerin sonucu şu şekilde ifade edilebilir; öncelikle yargı buradaki durumda şimdilik politikanın yönünü değiştirecek bir müdahale yapmamıştır. Bu hareket üyelerinin açtıkları davalar reddedilmiştir. Bir diğer husus ise, eylemlerin bürokratlar ve kamu kurumları üzerindeki sonucu ile ilgilidir. Katılımcılar düşük düzeyde de olsa kamu kurumlarının işleri savaştırmak yerine, işlerin daha iyi yürümeye başladığı kanısı taşımaktalar. Ayrıca, politikanın uygulayıcısı olan özel şirketin hukuk dışı eylem ve işlemlerini şikâyet ederek, para cezaları kesilmesi sağlanmıştır. Bu durum, şirketi çevreye karşı daha dikkatli uygulamalar yürütmeye zorlamaktadır.

SONUÇ

Toplumsal hareketlerin kamu politikasını kendi beklentileri yönünde değiştirebilme yeteneği, içsel ve dışsal pek çok faktöre bağlıdır. İçsel faktörler temelde hareketin dile getirdiği talepler, plan ve taktikler ve örgütlenme biçimlerinden müteşekkildir. Dışsal faktörler ise temelde, mevcut politikayı korumak isteyecek, kamu veya özel aktörlerin toplumsal harekete karşı tepkileri ve hatta sürdürecekleri “karşı - mücadele” olarak ifade edilebilir. Bu sebeple, bir toplumsal hareketin kamu politikası üzerindeki etkisinin incelenmesi için, bu hareketin meydan okuduğu, sorguladığı ve değiştirmek istediği politikayı korumak ve sürdürmek isteyen aktörlerin tepkisinin irdelenmesi oldukça önem kazanmaktadır. Bunlara ilave olarak, dışsal faktörlerin incelenmesinde, dışsal faktörü bundan ibaret olarak görmeyip, sosyo -ekonomik yapı ile kurumsallaşmış siyasi yapının da ele alınması gerekli olarak görülmektedir (Özen ve Özen, 2010: 37 -38).

Yukarıda görüşmenin bulguları çalışmanın temel sorunları üzerinden detaylandırılmıştır. Görüldüğü üzere kamu politikasına katılım ile ilgili beklentiler değişmektedir. Fakat HES politikasında özellikle örnek olayda değinildiği üzere zaman zaman katılımın önünde engeller oluşmaktadır. Özellikle kamu politikalarının uygulayıcısı olarak görülen bürokrasinin kamu politikasına katılımın önünde en büyük engel ve direnci oluşturduğu ifade edilebilir. Bu durumda katılımcı politika üretmenin gereği olarak, sivil oluşumların, baskı gruplarının ve özellikle de politikanın birincil muhataplarının beklenti, görüş ve isteklerinin, karar alıcılar tarafından dikkate alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Kılıç, S., (2009). Kamuoyu oluşum sürecinde sosyal hareketler ve medya. *Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2(2), 150-167.
- Melucci, A. (1999). Çağdaş hareketlerin sembolik meydan okuması. Çayır, K. (Edt.), *Yeni Sosyal Hareketler*, (s. 81 -108), İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Özen, H. & Özen, Ş. (2010). Kamu siyasaları ve toplumsal hareketler: Türkiye’de protesto hareketlerinin madencilik siyasasına etkileri. *Amme İdaresi Dergisi*, 43(2), 33-64.
- Sanlı, L. (2005), *Politik Kültür ve Toplumsal Hareketler*, İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Sanlı, L. (2003). Türkiye’de toplumsal hareketler. Sanlı, L. (Edt.), *Toplumsal Hareketler Konuşuyor*, (s. 9-32), İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Tilly, C. (2008), *Toplumsal Hareketler 1768-2004*, Çev: Düz, O., İstanbul: Babil Yayıncılık.
- Touraine, A. (2007), *Bugünün dünyasını anlamak için yeni bir paradigma*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.